

Algebra Relațională

6

Limbaje de interogare relațională

- Limbaj de interogare: Permite manipularea și **regăsirea datelor** dintr-o bază de date.
- Modelul relațional oferă suport pentru limbaje de interogare simple & puternice:
  - Fundament formal, bazat pe logică.
  - Plajă largă de optimizări.
- Limbaje de interogare **!=** limbaje de programare!
  - nu sunt "Turing complete"
  - nu sunt utilizate pentru calcule complexe
  - oferă o modalitate simplă și eficientă de acces la mulțimi de date voluminoase

Limbaje de interogare formale

- Două limbaje de interogare formează baza pentru limbajele utilizate în practică (ex. SQL):
  - Algebra Relațională: Mai **operatională**, utilă pentru reprezentarea planurilor de execuție.
  - Relational Calculus: Permite utilizatorilor să descrie **ce**, și nu **cum** să obțină ceea ce doresc. (Non-operational, declarativ)

Algebra relațională

- O interogare se aplică *instanței* unei relații, și rezultatul interogării reprezintă de asemenea o instanță de relație.
  - *Structura* relațiilor ce apar într-o interogare este fixă (dar interogarea se va executa indiferent de instanța relației la un moment dat)
  - Structura *rezultatului* unei interogări este de asemenea fixă și este determinată de definițiile construcțiilor limbajului de interogare.
- Notăție pozițională sau prin nume:
  - Notăția pozițională este mai utilă în definiții formale, însă utilizarea numelor de câmpuri conduce la interogări mai ușor de citit.
  - Ambele variante sunt utilizate în SQL

Algebra relațională

■ Operații de bază:

- Proiectia (π) Elimină attributele nedorite ale unei relații
- Selectie (σ) Selectează o submulțime de tupluri ale unei relații.
- Prod cartezian ($\times$) Permite combinarea a două relații.
- Diferenta ($-$) Tuplurile ce aparțin unei relații dar nu aparțin celeilalte
- Reuniunea ($\cup$) Tuplurile aparținând ambelor relații

■ Operații adiționale:

- Intersecția, join, câțul, redenumirea: nu sunt esențiale dar sunt foarte folositoare.
- Deoarece fiecare operație returnează o relație, **operațiile pot fi compuse** (algebra este “închisă”).)

Proiecția

- $L = (a_1, \dots, a_n)$ este o listă de attribute (sau *o lista de coloane*) ale relației R
- Returnează o relație eliminând toate attributele care nu sunt în L

$$\pi_L(R) = \{ t \mid t_1 \in R \wedge \\ t.a_1 = t_1.a_1 \wedge \\ \dots \wedge \\ t.a_n = t_1.a_n \}$$

Exemplu proiecție

$\pi_{cid, grade}(\text{Enrolled})$

$\pi_{cid, grade}(\$

<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grade</i>
1234	Alg1	9
1235	Alg1	10
1234	DB1	10
1234	DB2	9
1236	DB1	7
1237	DB2	9
1237	DB1	5
1237	Alg1	10

) =

<i>cid</i>	<i>grade</i>
Alg1	9
Alg1	10
DB1	10
DB2	9
DB1	7
DB1	5

Proiecția

Este $\pi_{\text{cid, grade}}(\text{Enrolled})$ echivalentă cu

SELECT cid, grade FROM Enrolled ?

Nu! Algebra relațională operează cu mulțimi
=> nu există duplicate.

SELECT DISTINCT cid, grade
FROM Enrolled

Selecția

- Selectează tuplurile unei relații **R** care verifică o condiție **c** (numită și *predicat de selecție*).

$$\sigma_c(R) = \{ t \mid t \in R \wedge c \}$$

$$\sigma_{\text{grade} > 8}(\text{Enrolled}) = \{ t \mid t \in \text{Enrolled} \wedge \text{grade} > 8 \}$$

<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grade</i>
1234	Alg1	9
1235	Alg1	10
1234	DB2	9
1236	DB1	7
1237	DB1	5
1237	Alg1	6

$$\sigma_{\text{grade} > 8} ($$

<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grade</i>
1234	Alg1	9
1235	Alg1	10
1234	DB2	9

Selecția

$\sigma_{\text{grade} > 8}(\text{Enrolled})$

```
SELECT DISTINCT *  
FROM Enrolled  
WHERE grade > 8
```

Proiecție

$\pi_{\text{attr1}, \text{attr2}}(\text{Relație})$

The diagram illustrates the mapping between SQL clauses and relational algebra operations. A green arrow points from the word 'Proiecție' to a green oval containing the SQL clause 'SELECT DISTINCT attr₁, attr₂'. Below this, the word 'FROM' is followed by 'Relație'. A red oval highlights the 'WHERE c' clause, with a red arrow pointing from the word 'Selecție' to it. To the right of the red oval, the text ' $\sigma_c(\text{Relație})$ ' is shown.

SELECT DISTINCT attr₁, attr₂
FROM Relație

WHERE c

Selecție $\sigma_c(\text{Relație})$

Condiția selecției

- **Term Op Term** este o condiție, unde
  - **Term** este un nume de atribut, sau
  - **Term** este o constantă
  - **Op** este un operator logic (ex. $<$, $>$, $=$, $\neq$ etc.)
- **$(C1 \wedge C2)$, $(C1 \vee C2)$, $(\neg C1)$** sunt condiții formate din operatorii $\wedge$ (și logic), $\vee$ (sau logic) sau $\neg$ (negație), iar $C1$ și $C2$ sunt la rândul lor condiții

Compunere

Rezultatul unei interogări este o relație

$$\pi_{\text{cid, grade}}(\sigma_{\text{grade} > 8}(\text{Enrolled}))$$

$$\pi_{\text{cid, grade}}(\sigma_{\text{grade} > 8}(\begin{array}{|c|c|c|} \hline \textit{sid} & \textit{cid} & \textit{grade} \\ \hline 1234 & \text{Alg1} & 9 \\ 1235 & \text{Alg1} & 10 \\ 1234 & \text{DB1} & 10 \\ 1234 & \text{DB2} & 9 \\ 1236 & \text{DB1} & 7 \\ 1237 & \text{DB2} & 9 \\ 1237 & \text{DB1} & 5 \\ 1237 & \text{Alg1} & 10 \\ \hline \end{array})) =$$

<i>cid</i>	<i>grade</i>
Alg1	9
Alg1	10
DB1	10
DB2	9

$$\pi_{\text{cid, grade}}(\sigma_{\text{grade} > 8}(\text{Enrolled}))$$

```
SELECT DISTINCT cid, grade  
FROM Enrolled  
WHERE grade > 8
```

$$\sigma_{\text{grade} > 8}(\pi_{\text{cid, grade}}(\text{Enrolled}))$$

Care este interogarea SQL echivalentă?

Putem schimba întotdeauna ordinea operatorilor σ și π ?

Reuniune, intersecție, diferență

- $R_1 \cup R_2 = \{ t \mid t \in R_1 \vee t \in R_2 \}$
- $R_1 \cap R_2 = \{ t \mid t \in R_1 \wedge t \in R_2 \}$
- $R_1 - R_2 = \{ t \mid t \in R_1 \wedge t \notin R_2 \}$

Relațiile R_1 și R_2 trebuie să fie *compatibile*:

- același număr de atribute (aceeași *aritate*)
- atributele aflate pe aceeași poziție au domenii *compatibile* și *același nume*

Reuniune, intersecție, diferență în SQL

$$R_1 \cup R_2$$

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R1
```

UNION

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R2
```

$$R_1 \cap R_2$$

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R1
```

INTERSECT

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R2
```

$$R_1 - R_2$$

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R1
```

EXCEPT

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R2
```


Toți sunt operatorii esențiali?

$$R_1 \cap R_2 = ((R_1 \cup R_2) - (R_1 - R_2)) - (R_2 - R_1)$$

Identifică tuplurile
incluse în R_1 sau R_2

Elimină tuplurile
ce aparțin doar R_1

Elimină tuplurile
ce aparțin doar R_2

Produs cartezian

- Combinarea a doua relații

$$R_1(a_1, \dots, a_n) \text{ și } R_2(b_1, \dots, b_m)$$

$$R_1 \times R_2 = \{ t \mid t_1 \in R_1 \wedge t_2 \in R_2 \\ \wedge t.a_1 = t_1.a_1 \dots \wedge t.a_n = t_1.a_n \\ \wedge t.b_1 = t_2.b_1 \dots \wedge t.b_m = t_2.b_m \}$$

```
SELECT DISTINCT *  
FROM R1, R2
```

θ -Join

- Combinarea a doua relații R_1 și R_2 cu respectarea condiției c

$$R_1 \otimes_c R_2 = \sigma_c (R_1 \times R_2)$$

$\text{Students} \otimes_{\text{Students.sid}=\text{Enrolled.sid}} \text{Enrolled}$

```
SELECT DISTINCT *  
FROM Students, Enrolled  
WHERE Students.sid =  
Enrolled.sid
```

```
SELECT DISTINCT *  
FROM Students  
INNER JOIN Enrolled ON  
Students.sid=Enrolled.sid
```

Equi-Join

- Combină două relații pe baza unei condiții compuse doar din egalități ale unor attribute aflate în prima și a doua relație și proiectează doar unul dintre attributele redundante (deoarece sunt egale)

$$R_1 \otimes_{E(c)} R_2$$

Courses

<i>cid</i>	<i>cname</i>
Alg1	Algorithms1
DB1	Databases1
DB2	Databases2

$$\otimes_{E(\text{Courses.cid} = \text{Enrolled.cid})}$$

Enrolled

<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grade</i>
1234	Alg1	9
1235	Alg1	10
1234	DB1	10
1234	DB2	9
1236	DB1	7

=

<i>cname</i>	<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grad</i>
Algorithms1	1234	Alg1	9
Algorithms1	1235	Alg1	10
Databases1	1234	DB1	10
Databases2	1234	DB2	9
Databases1	1236	DB1	7

Join Natural

- Combină două relații pe baza egalității atributelor ce au *același nume* și proiectează doar unul dintre attributele redundante

$$R_1 \otimes R_2$$

<i>Courses</i>			<i>Enrolled</i>				
<i>cid</i>	<i>cname</i>		<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grade</i>		
Alg1	Algorithms1	⊗	1234	Alg1	9		
DB1	Databases1		1235	Alg1	10		
DB2	Databases2		1234	DB1	10		
			1234	DB2	9		
			1236	DB1	7		
			=				
				<i>cname</i>	<i>sid</i>	<i>cid</i>	<i>grad</i>
				Algorithms1	1234	Alg1	9
				Algorithms1	1235	Alg1	10
				Databases1	1234	DB1	10
				Databases2	1234	DB2	9
				Databases1	1236	DB1	7

Câtul

- Nu este un operator de bază, însă este util în anumite situații (simplifică mult interogarea)

- Fie R_1 cu 2 attribute, x și y și R_2 cu un atribut y :

$$R_1 / R_2 = \{ \langle x \rangle \mid \exists \langle x, y \rangle \in R_1 \quad \forall \langle y \rangle \in R_2 \}$$

adică, **R_1 / R_2 conține toate tuplurile x a.î. pentru fiecare dintre tuplurile y din R_2 , există câte un tuplu xy în R_1 .**

Sau: Dacă mulțimea valorilor y asociate cu o valoare x din R_1 conține toate valorile y din R_2 , atunci x va fi returnat în rezultat R_1 / R_2 .

- Generalizând, x și y pot reprezenta orice multime de attribute; y este mulțimea atributelor din R_2 , și $x \cup y$ reprezintă attributele lui R_1 .

Modelarea operatorului *cât* folosind operatori de bază

- Cât-ul nu e un operator esențial, ci doar o "scurtătură".
  - (este și cazul operatorilor *join*, dar aceștia sunt folosiți mult mai des în interogări și au implementări speciale în diferite sisteme)
- *Ideea*: Pentru R_1 / R_2 , vom determina valorile x care nu sunt 'conenctate' cu anumite valori y din R_2 .
  - valoarea x este *deconectată* dacă atașând la ea o valoare y din R_2 , obținem un tuplu xy ce nu se regăsește în R_1 .

Valorile x deconectate: $\pi_x ((\pi_x(R_1) \times R_2) - R_1)$

$$R_1 / R_2 = \pi_x(R_1) - (valorile\ x\ deconectate)$$

Redenumirea

- Dacă atributele și relațiile au aceleași nume (de exemplu la *join*-ul unei relații cu ea însăși) este necesar să putem redenumi una din ele

$$\rho(R' (N_1 \rightarrow N'_1, N_2 \rightarrow N'_2), R)$$

notație alternativă: $\rho_{R' (N'_1, N'_2)}(R)$,

- Noua relație R' are aceeași instanță ca R , iar structura sa conține atributul N'_i în locul atributului N_i

Redenumirea

$\rho(\text{Courses2 } (\text{cid} \rightarrow \text{code},$
 $\text{cname} \rightarrow \text{description}),$
 $\text{Courses})$

Courses

<i>cid</i>	<i>cname</i>	<i>credits</i>
Alg1	Algorithms1	7
DB1	Databases1	6
DB2	Databases2	6

Courses2

<i>code</i>	<i>description</i>	<i>credits</i>
Alg1	Algorithms1	7
DB1	Databases1	6
DB2	Databases2	6

```
SELECT cid as code,  
       cname as description,  
       credits  
FROM Courses Courses2
```

Operația de atribuire

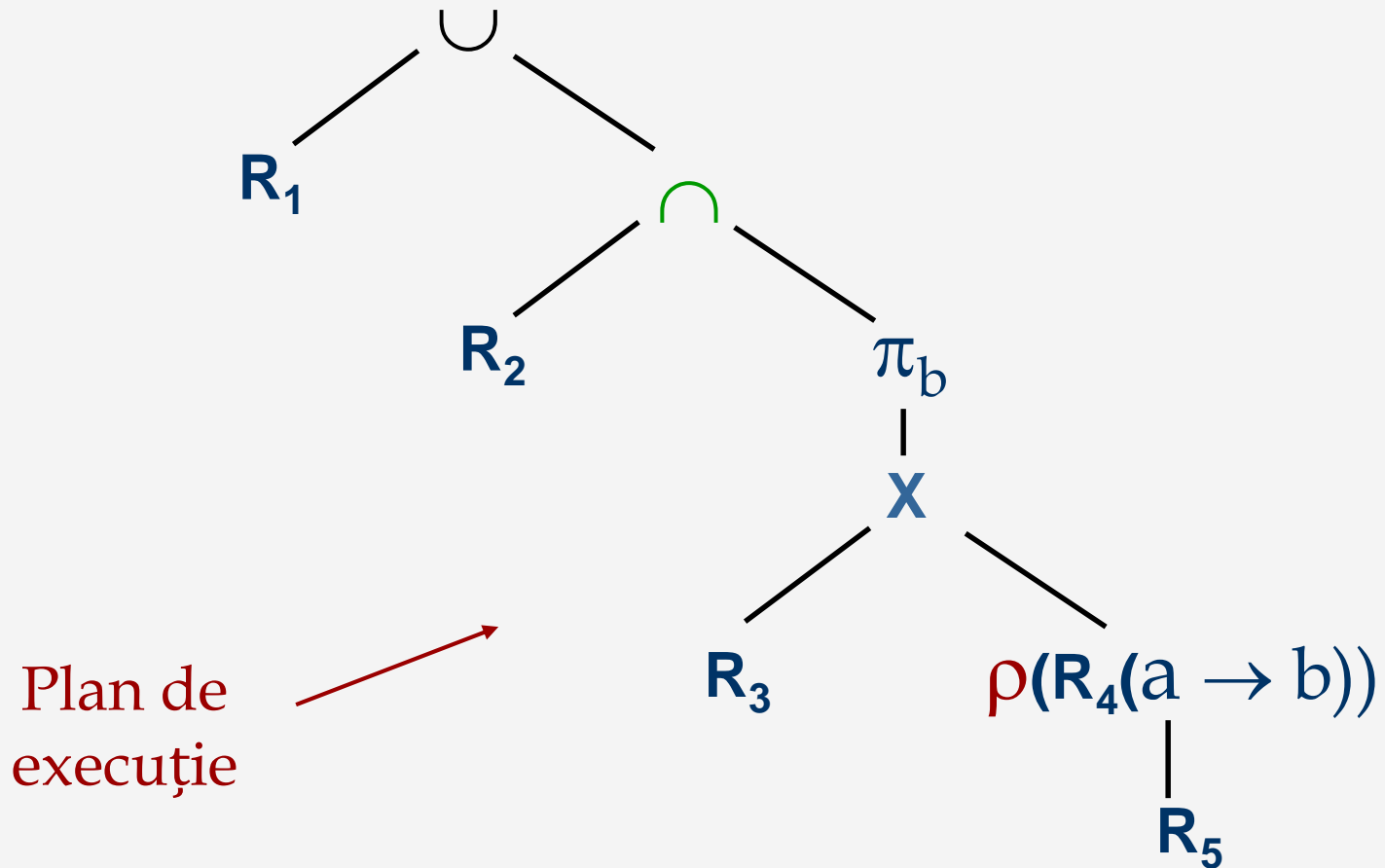
- Operația de atribuire ($\leftarrow$) oferă un mod simplu de tratare a interogărilor complexe.
  - Atribuirile se fac întotdeauna într-o variabilă temporară

$$\text{Temp} \leftarrow \pi_x(R_1 \times R_2)$$

- Rezultatul expresiei din dreapta $\leftarrow$ este atribuit variabilei din stânga operatorului $\leftarrow$.
- Variabilele pot fi utilizate apoi în alte expresii
  - $\text{result} \leftarrow \text{Temp} - R_3$

Expresii complexe

$$R_1 \cup (R_2 \cap \pi_b (R_3 \bowtie \rho(R_4(a \rightarrow b), R_5)))$$

Determinați numele tuturor studenților cu note la cursul 'BD1'

Solutie 1: $\pi_{\text{name}} ((\sigma_{\text{cid}='BD1'}(\text{Enrolled})) \otimes \text{Students})$

Solutie 2: $\rho (\text{Temp}_1, \sigma_{\text{cid}='BD1'}(\text{Enrolled}))$
 $\rho (\text{Temp}_2, \text{Temp}_1 \otimes \text{Students})$
 $\pi_{\text{name}} (\text{Temp}_2)$

Solutie 3: $\pi_{\text{name}} (\sigma_{\text{cid}='BD1'}(\text{Enrolled} \otimes \text{Students}))$

Determinați numele tuturor studenților cu note la cursuri cu 5 credite

- Informația cu privire la credite se găsește în relația *Courses*, și prin urmare se adaugă un join natural:

$$\pi_{\text{name}} ((\sigma_{\text{credits}=5}(\text{Courses})) \otimes \text{Enrolled} \otimes \text{Students})$$

- O soluție mai eficientă:

$$\pi_{\text{name}} (\pi_{\text{sid}} (\pi_{\text{cid}} (\sigma_{\text{credits}=5}(\text{Courses})) \otimes \text{Enrolled}) \otimes \text{Students})$$

Modulul de optimizare a interogărilor e capabil să transforme prima soluție în a doua!

Determinați numele tuturor studenților cu note la cursuri cu 4 sau 5 credite

- Se identifică toate cursurile cu 4 sau 5 credite, apoi se determină studenții cu note la unul dintre aceste cursuri:

$$\rho (TempCourses, (\sigma_{credits=4 \vee credits=5}(Courses)))$$
$$\pi_{name} (TempCourses \otimes Enrolled \otimes Students)$$

- *TempCourses* se poate defini și utilizând reuniunea!
- Ce se întâmplă dacă înlocuim $\vee$ cu $\wedge$ în interogare?

Determinați numele tuturor studenților cu note la cursuri cu 4 și 5 credite

- Abordarea anterioară nu funcționează! Trebuie identificați în paralel studenții cu note la cursuri de 4 credite și studenții cu note la cursuri de 5 credite, apoi se intersectează cele două mulțimi (*sid* este cheie pentru *Students*):

$$\rho (Temp4, \pi_{sid}(\sigma_{credits=4} (Courses) \otimes Enrolled))$$

$$\rho (Temp5, \pi_{sid}(\sigma_{credits=5} (Courses) \otimes Enrolled))$$

$$\pi_{name} ((Temp4 \cap Temp5) \otimes Students)$$

Determinați numele tuturor studenților cu note la toate cursurile

- Se utilizează *câtul*; trebuie pregătite structurile relațiilor înainte de a folosi operatorul *cât*:

$$\rho (TempSIDs, \pi_{sid, cid}(Enrolled) / \pi_{cid}(Courses))$$

$$\pi_{name}(TempSIDs \otimes Students)$$

Extensii ale operatorilor algebrici relaționali

- Generalizarea proiecției
- Funcții de agregare
- Outer Join
- Modificarea bazei de date

Generalizarea proiecției

- Operatorul *proiecție* este extins prin permiterea utilizării funcțiilor aritmetice în lista de definire a proiecției.

$$\pi_{F_1, F_2, \dots, F_n}(R)$$

- R poate fi orice expresie din algebra relatională
- Fiecare dintre $F_1, F_2, \dots, F_n$ sunt expresii aritmetice ce implică attribute din R și constante.

Funcții de agregare

- **Funcția de agregare** returneaza ca rezultat o valoare pe baza unei colecții de valori primite ca input

avg: valoarea medie

min: valoarea minimă

max: valoarea maximă

sum: suma

count: numărul înregistrărilor

- **Operator de agregare în algebra relațională**

$$\mathcal{G}_{G_1, G_2, \dots, G_n} (F_1(A_1), F_2(A_2), \dots, F_n(A_n)) (R)$$

- R poate fi orice expresie din algebra relațională
  - $G_1, G_2, \dots, G_n$ e o listă de attribute pe baza cărora se grupează datele (poate fi goală)
  - Fiecare F_i este o funcție de agregare
  - Fiecare A_i este un nume de atribut

Aggregarea – Example

Relatie
 R :

A	B	C
α	α	7
α	β	7
β	β	3
β	β	10

$g_{\text{sum}(C)}(R)$

sum(C)
27

- Rezultatul agregarii nu are un nume
  - se pot folosi operatorii de redenumire
  - se poate permite redenumirea ca parte a unei operatii de agregare

Outer Join

■ Extensii ale operatorului join natural care împiedică pierderea informației:

- Left Outer Join

- Right Outer Join

- Full Outer Join

■ Realizează joncțiunea și apoi adaugă la rezultat tuplurile dintr-una din relații (din stânga, dreapta sau ambele părți ale operatorului) care nu sunt conectate cu tupluri din celaltă relație.

■ Utilizează valoarea *null*:

- *null* semnifică faptul că valoarea e necunoscută sau nu există

- Toate comparațiile ce implică *null* sunt (*simply spus*) **false** prin definiție.

Modificarea bazei de date

■ Conținutul bazei de date poate fi modificat folosind următorii operatori:

■ Ștergere $R \leftarrow R - E$

■ Inserare $R \leftarrow R \cup E$

■ Modificare $R \leftarrow \pi_{F_1, F_2, \dots, F_n}(R)$

■ Toți acești operatori sunt exprimați prin utilizarea operatorului de atribuire.